

MIROSLAV SEDLÁČEK. KONTUMAČNÍ ROZSUDEK. PRAHA:
C. H. BECK, 2025, 209 S. ISBN 978-80-7699-001-2

Byl jsem jako začínající soudce u toho, když byl s účinností od 1. 9. 1993 institut **rozsudku pro zmeškání** (dále též „**kontumační rozsudek**“) po 43 letech zaveden do našeho procesního práva; v té době jsem soudil u Obvodního soudu pro Prahu 8 pouhý půlrok.

Kontumační rozsudek (znovu)zavedla novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 171/1993 Sb., kterou lze po novele č. 519/1991 Sb. považovat v porevolučním období po roce 1989 za druhou nejvýznamnější zákonnou změnu procesních pravidel ovládajících řízení před soudem.

Zákon č. 171/1993 Sb. pokračoval v čerstvě nastoupeném trendu **posilování odpovědnosti účastníka řízení za jeho výsledek** – jako důsledku opuštění výdobytku socialistické zákonitosti – **zásady materiální pravdy** ve sporném řízení.

Přestože autor publikace na více jejích místech zastává názor, že v případě kontumačního rozsudku nejde o sankční institut procesního práva, což v teoretické rovině a srozumitelně vysvětluje, soudci v době zavedení tohoto institutu (a domnívám se tvrdit, že i dnes) v rovině praktické rozsudek pro zmeškání jako **nástroj potrestání neodpovědného žalovaného** chápou. **Disciplína účastníků řízení** v roce 1993 nebyla valná – a soudce dostal do ruky účinný nástroj, jímž mohl neodpovědného žalovaného, který si nejprve napůjčoval peníze a poté se ani neobtěžoval přijít k soudu, fakticky potrestat.

Na recenzované publikaci mi přijde jako rutinnímu soudci nejzajímavější právě to, jak autor vysvětluje pohled teoretika na rozsudek pro zmeškání a zároveň jej zasazuje do praktické roviny. Podařilo se mu to na výbornou.

Nemálo soudců používá různé procesní instrumenty ve své praxi automaticky, aniž by se podrobněji zamýšleli nad tím, co zákonodárce zavedením tohoto kterého nástroje zamýšlel, z jakého teoretického základu při tvorbě zákona vycházel a jaké historické zkušenosti jej k jeho přijetí vedly.

Kniha doc. Miroslava Sedláčka, pedagoga a teoretika v oblasti civilního práva procesního a zároveň praktikujícího advokáta, mu to umožňuje bohatou měrou. Škoda jen, že podobná publikace nevznikla o 30 let dříve, v době, kdy soudci ustanovení § 153b o. s. ř. aplikovali častěji, než je tomu dnes. V posledních letech se totiž v české justici, zejména v jednoduchých a bagatelních sporech, postupuje spíše podle § 115a o. s. ř. umožňujícího **rozhodování „od stolu“**, **na základě listinných důkazů**, do jednací síně se příliš nechodí, a tudíž se kontumační rozsudky vydávají podstatně méně než dříve, neboť ty od stolu vydávat nelze. Ale taková je doba – častěji se píše (kopíruje), než hovoří (soudí).

Kdyby publikace vznikla již před třiceti lety, neměli bychom na druhou stranu k dispozici tak bohatou judikaturu na téma kontumačního rozsudku – a v bohatosti použité a okomentované judikatury spatřuji druhou cennou hodnotu knihy. Jako bývalý soudce Ústavního soudu, který se snažil během svého mandátu mít přehled o zajímavé **procesní**

nálezové judikatuře, jsem byl sám překvapen, kolik rozhodnutí na dané téma bylo vydáno a kolik jich s ním souvisí. Takže – kdyby pan kolega Sedláček napsal knihu alespoň o deset let dříve, ušetřil by mi jako ústavnímu soudci hodně práce.

Publikace je přehledně a logicky strukturována – nejprve má čtenář možnost dozvědět se zajímavé informace o historickém vývoji institutu kontumačního rozsudku a historických souvislostech, a to již od dob římského procesu.

Ve druhé kapitole autor vysvětluje, jak institut rozsudku pro zmeškání souvisí s ústavně zaručeným **právem na spravedlivý proces** a z něj vyvěrajícími zásadami rovnosti stran, ústnosti a přímosti řízení, předvídatelnosti soudního rozhodování apod., jakož i s takzvanými **odvětvovými zásadami** civilního procesu (zásada dispoziční, projednací a další). Je důležité uvědomit si, že vydáním kontumačního rozsudku v nepřítomnosti jedné strany sporu se soudce dostává do konfliktu s některými procesními právy účastníka řízení, a to i s těmi, která jsou zakotvena v **nadzákonné rovině**. Ze své vlastní praxe mohu potvrdit, že jsem se jako ústavní soudce začal dívat na institut rozsudku pro zmeškání zcela odlišně než jako soudce nalézací či odvolací.

Třetí kapitola se detailně zabývá **předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání** a vyplývá z ní zejména „varování“ před přísným postojem Ústavního soudu, který dlouhodobě prosazuje, aby kontumační rozsudek nebyl formalisticky zneužíván k ukončení řízení – tam, kde má soud pochyby o splnění předpokladů pro jeho vydání – zejména, jde-li o **absenci žalovaného u prvního jednání** a její důvody.

Přes kapitolu o (přísných) předpokladech pro vydání rozsudku pro zmeškání se čtenář dostane ke kapitole čtvrté „Vydání rozsudku pro zmeškání“ – a zejména k její nijak obsáhlé první části, v níž je vysvětleno, že soud kontumační rozsudek vydat „může, ale nemusí“, jsou-li pro jeho vydání splněny předpoklady – tu považuji za klíčovou pasáž celé knihy. Ostatně, **cit pro vzniklou procesní situaci** a její vyhodnocení, zda je namístě rozhodnout kontumačně či nikoliv, patří k soudcovským dovednostem, které se nabývají až lety praxe, a nutno dodat, že někteří soudci ji nenabudou nikdy.

V páté kapitole je přehledně vysvětleno, jak se může žalovaný, proti němuž je vydán rozsudek pro zmeškání, bránit – cenné je zejména vysvětlení rozdílů mezi odvoláním proti kontumačnímu rozsudku a návrhem na jeho zrušení, což jsou dvě **cesty procesní obrany**, s jejichž rozlišováním má někdy soudní praxe problémy.

Za velmi zajímavou považuji šestou kapitolu s názvem „Uznání nároku ve vztahu k rozsudku pro zmeškání“. Autor zde vysvětluje vztah mezi „obyčejným“ rozsudkem pro zmeškání a takzvaným **„kontumačním rozsudkem pro uznání“** (§ 153a odst. 3 o. s. ř.) a zabývá se jistým paradoxem naší procesní úpravy, podle níž soud může vydat při zmeškání prvního jednání ve věci žalovaným kontumační rozsudek na základě **fikce nespornosti žalobních tvrzení**, zatímco při zmeškání **přípravného jednání** vydá soud **rozsudek pro uznání** (§ 114c odst. 6 o. s. ř.) na základě fikce uznání nároku. Situace absentujícího žalovaného, který se nedostavil „jen“ k přípravnému jednání, je tak složitější než při **zmeškání prvního jednání**, neboť rozsudek pro zmeškání soud „může vydat“, zatímco rozsudek pro uznání při splnění procesních předpokladů „vydává“.

Následuje komparativní kapitola o **srovnání české procesní úpravy** kontumačního rozsudku s některými úpravami zahraničního a kapitola o **konceptních úvahách pro futuro**.

Závěr publikace není zdaleka jen proklamativním textem; obsahuje cenné shrnutí, z něhož se čtenář dozví vše podstatné o rozsudku pro zmeškání. Jde o přehledně zkoncentrované informace o všem nejpodstatnějším o kontumačním rozsudku – kdyby se student připravující na zkoušku z civilního práva procesního naučil jen toto shrnutí a následně si „vytáhl“ otázku „rozsudek pro zmeškání“, má úspěch u zkoušky zaručený.

Závěrečný seznam použitých zdrojů pak neobsahuje jen přehled souvisejících publikací a článků, ale především užitečný (a vyčerpávající) **přehled judikatury**, z níž autor vycházel. Pro soudce i advokáta je takový seznam doslova k nezaplacení. Atraktivitu a informační potenciál knihy zvyšují i otištěné **kancelářské vzory**, používané soudy v souvislosti s kontumačním rozsudkem – ne každý čtenář má možnost seznámit se s těmito administrativními úkony soudu, které zdaleka nejsou jen nedůležitými formuláři, ale jsou s nimi spojeny významné procesní důsledky; pro žalovaného důsledek nejzávažnější – prohra ve sporu.

Publikaci kolegy Miroslava Sedláčka by měl mít v knihovně každý, kdo se zajímá o problematiku civilního procesního práva. Anotace na obálce knihy nelže – opravdu jde o publikaci teoreticky fundovanou a zároveň prakticky zaměřenou. Celým dílem prozařuje poctivá snaha skloubit teorii s praxí, což se podařilo beze zbytku. Jen málo autorů to zvládne podobným způsobem.

JUDr. Jaromír Jirsa
emeritní soudce Ústavního soudu
Městský soud v Praze, dočasně přidělen k Justiční akademii ČR

DOI: 10.14712/23366478.2026.13